

USŁUGI PRAWNICZE
ul. PIOTRKOWSKA 165/169
90-447 ŁÓDŹ

GROŚMAN
Mgr Tomasz Grosman tel. 692 715 960 / 784266894

Łódź dnia 21 lipca 2009r.

OPINIA PRAWNA

Zlecający : zakryto – przedstawiciel firmy - zakryto

Zapytanie :

1/Jakie znaczenie prawne dla świadczeniodawcy usług medycznych mają zarządzenia Prezesa NFZ ?

2/ Czy takie zarządzenia mogą być wydawane z mocą wsteczną ?

Ad1/

Dla świadczeniodawców zarządzenia Prezesa Narodowego Funduszu zdrowia nie są wiążące gdyż zarządzenia takie kierowane są do Dyrektorów Wojewódzkich Oddziałów NFZ i stanowią ustawowo przewidziany sposób kierowania przez Prezesa NFZ działaniami tychże Oddziałów .

Dla świadczeniodawców zarządzenia takie mogą mieć jedynie znaczenie pomocnicze w kształtowaniu rodzaju i zakresu świadczonych usług medycznych

Zarządzenia Prezesa NFZ wiążą i obowiązują jedynie jednostki podległe Radzie NFZ którą reprezentuje Prezes NFZ .

Przypomnieć należy , że umowy zawierane przez świadczeniodawców z NFZ w zakresie świadczenia usług medycznych mają charakter cywilnoprawny i nie mogą być regulowane w sposób administracyjny .

Z tego też względu Oddziały Wojewódzkie NFZ mogą jedynie zaprosić świadczeniodawcę do renegocjowania warunków już zawartych umów i ewentualnej zmiany tych umów w drodze podpisania aneksu do już obowiązującej i podlegającej regułom cywilnoprawnym umowy .

Świadczeniodawca , który podpisał umowę świadczenia usług medycznych zgodnie z warunkami jakie obowiązywały w czasie ogłoszonego konkursu ofert nie ma obowiązku zmiany tych

warunków w trakcie obowiązywania już zawartej umowy i może nie stawić się na zaproszenie Oddziału Wojewódzkiego NFZ do renegotjowania warunków już istniejącej i obowiązującej umowy .

NFZ nie ma prawa zerwać takiej umowy tylko dlatego , że komuś w NFZ wpadły do głowy nowe pomysły mające zapewne jedynie budzenie popłochu w szeregach świadczeniodawców bądź przysporzenie klientów upatrzonym świadczeniodawcom lub przysporzenie korzyści np. producentom konkretnych urządzeń bądź środków medycznych niekoniecznych dla właściwego wykonywania usług medycznych ale np. zalegających magazyny „zaprzyjaźnionych „ producentów tych urządzeń bądź środków .

Reasumując odpowiedź na pytanie 1/ stwierdzić należy , że zarządzenia Prezesa NFZ nie wiążą świadczeniodawców , którzy już świadczą usługi medyczne na podstawie już zawartych i obowiązujących umów i stanowić mogą jedynie podstawę do zmiany treści zawartej umowy w drodze renegotjacji warunków obowiązujących umów i podpisania aneksów do tych umów .

Świadczeniodawca taki może ale nie musi zmieniać treści podpisanej wcześniej umowy .

Ad2/

Jak stwierdziłem wyżej dla świadczeniodawców , którzy w chwili wydania przez Prezesa NFZ nowego zarządzenia zmieniającego warunki zawieranych umów nie są wiążące i nie mają wpływu na już zawarte umowy o tyle o ile świadczeniodawca nie zechce zmienić treści już obowiązującej umowy na zaproszenie NFZ-tu .

Ponieważ , jak już wspomniałem , do stosunków wynikających z takich umów mają zastosowanie przepisy prawa cywilnego (taka umowa jest umową cywilnoprawną) do sprawy wydawania przez Prezesa NFZ zarządzeń z mocą wsteczną należy podejść z punktu widzenia przepisów prawa cywilnego i ogólnej zasady prawa polskiego jak i europejskiego „lex retro non agit” czyli generalnej zasady prawa , że nie może ono obowiązywać wstecz .

Według ogólnej zasady wynikającej z art.3 kodeksu cywilnego , normy prawne każdego szczebla (czy ustawy czy też rozporządzenia czy zarządzenia) nie mają mocy wstecznej . Przepis ten zawiera regułę interpretacyjną stanowiącą składniki prawa intertemporalnego . Opiera się ona na założeniu , że prawo w zasadzie powinno wpływać na stosunki prawne między podmiotami prawa na przyszłość i że nie należy zmieniać – zwłaszcza na gorsze – sytuacji prawnej podmiotu ukształtowanej pod rządami dawnych przepisów , w tym przypadku warunków ustalonych i przyjętych przez świadczeniodawcę w chwili zawierania z NFZ umowy o świadczenie usług medycznych.

W doktrynie prawa cywilnego (a takie prawo obowiązuje strony zawartych z NFZ umów)

przyjmuje się , że zgodnie z zasadą *lex retro non agit* skutki zdarzeń prawnych , jakie miały miejsce pod rządami dawnych przepisów , określa się według tych dawnych przepisów ale tylko do czasu wejścia w życie nowych unormowań . W szczególności więc dawne unormowania będą wyłącznie miarodajne dla kwalifikacji zdarzeń prawnych dotyczących zapoczątkowanych i ewentualnie zakończonych pod rządami tych unormowań stosunków prawnych .

Podnieść tu należy , że Trybunał konstytucyjny wypowiadał się wielokrotnie w zakresie niedopuszczalności zmieniania aktów normatywnych z mocą wsteczną (m.in. w swym pierwszym orzeczeniu U.1/86) przyjmując zasadę , iż „*lex retro non agit*” . Powinno to mieć zastosowanie także i w tym rozpatrywanym przypadku .

Zasada niedziałania prawa wstecz , choć nie została ona wyrażona *expressis verbis* w Konstytucji RP stanowi podstawową zasadę porządku prawnego , która powinna być powszechnie przestrzegana . Trybunał Konstytucyjny w cytowanym orzeczeniu wskazywał nadto , na co zwrócił uwagę Prokurator Generalny RP , iż odstępstwo od zasady nieretroakcji , może mieć miejsce tylko wyjątkowo i to z bardzo ważnych powodów . Zawsze powinno to mieć uzasadnienie w treści takiego aktu normatywnego bądź z delegacji ustawowej .

Takiej delegacji w żadnym akcie prawnym nie znajduję . Tym bardziej nie można się dopatrzeć uzasadnienia dla wydawania zarządzeń z mocą wsteczną w przedmiocie tych zarządzeń . (chyba , że w grę wchodzi „kumoterstwo” o którym wspominałem wyżej) .

Biorąc pod uwagę przedmiotową sytuację wydawania przez Prezesa NFZ zarządzeń z mocą wsteczną jest niezgodne z prawem ale ponieważ skutkują te zarządzenia tylko względem Dyrektorów Wojewódzkich Oddziałów NFZ to oni są stroną uprawnioną do wyrażenia swojego sprzeciwu i ewentualnego zaskarżenia takich zarządzeń Prezesa NFZ .

Reasumując odpowiedź na pytanie 2/ stwierdzić należy , że działanie Prezesa NFZ jest niezgodne z podstawowymi zasadami prawa polskiego i jako takie mogą podlegać zaskarżeniu przez adresatów tych zarządzeń w trybie administracyjnym .

Nie ma to wpływu na stosunki cywilnoprawne świadczeniodawców z NFZ ale może budzić uzasadnione podejrzenia , że zarządzenia te służą eliminacji z rynku świadczeń medycznych podmiotów nie uległych względem Funduszu (czytać – Prezes , Dyrektor Oddziału .....) .

opinię sporządził
prawnik firmy prawniczej Grosman